

กฎหมายที่รองรับการจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความ ให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

คุณจิราวุฒน์ ธัญญาเจริญ

หัวหน้านิติกร ฝ่ายกฎหมายและคดี

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย

สถาบันคุ้มครองเงินฝาก

เอกสารประกอบการบรรยายฉบับนี้ คุณพฤทธิพงศ์ ศรีมาจันทร์ (อดีตผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย ฝ่ายกฎหมายและคดี ธนาคารแห่งประเทศไทย) ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ชี้แจงหน่วยงานทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เค้าโครงการบรรยาย

1. รูปแบบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
2. Model Law on Electronic Commerce
3. กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
4. ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 990

ผู้ทรงเช็คต้องยื่นเช็คแก่ธนาคาร เพื่อให้ใช้เงิน คือว่าถ้าเป็นเช็คให้ใช้

เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออกเช็คต้องยื่นภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันออกเช็คนั้น ถ้า

เป็นเช็คให้ใช้เงินที่อื่นต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามิฉะนั้นท่านว่าผู้ทรงสิทธิที่จะไล่

เบี้ยเอาแก่ผู้สลักหลังทั้งปวง ทั้งเสียสิทธิอันมีต่อผู้ส่งจ่ายด้วยเพียงเท่าที่จะเกิดความ

เสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้ส่งจ่ายเพราะการที่ละเลยเสียไม่ยื่นเช็คนั้น

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

กระบวนการยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน

ในอดีตช่วงที่ไม่มีระบบอิเล็กทรอนิกส์ -2539

- ธนาคารผู้รับฝากเช็คต่างธนาคารจะยื่นเช็คที่รับฝาก โดยการส่งเช็คอย่างเดียวไปที่สำนักหักบัญชี เรียกว่าระบบ Manual

เมื่อมีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แล้ว

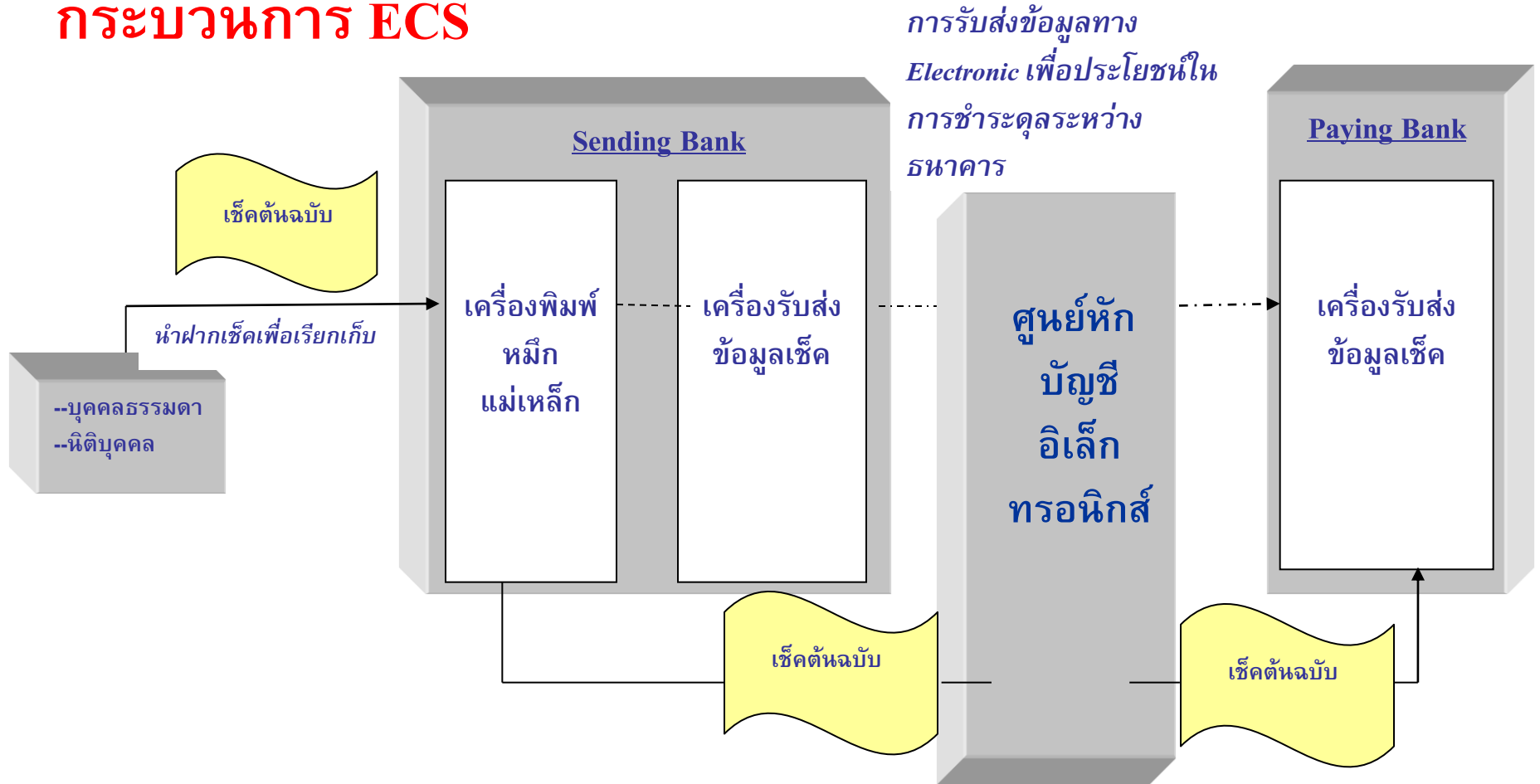
- ธนาคารผู้รับฝากเช็คต่างธนาคารจะส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังธนาคารผู้จ่ายก่อน หลังจากนั้นตอนเย็นจึงส่งตัวเช็คกลับไปธนาคารผู้จ่ายเพื่อตรวจสอบ เรียกว่าระบบ Electronic Cheque Clearing System หรือ ECS

ระบบปัจจุบัน เรียกว่า “ระบบ ICAS”

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

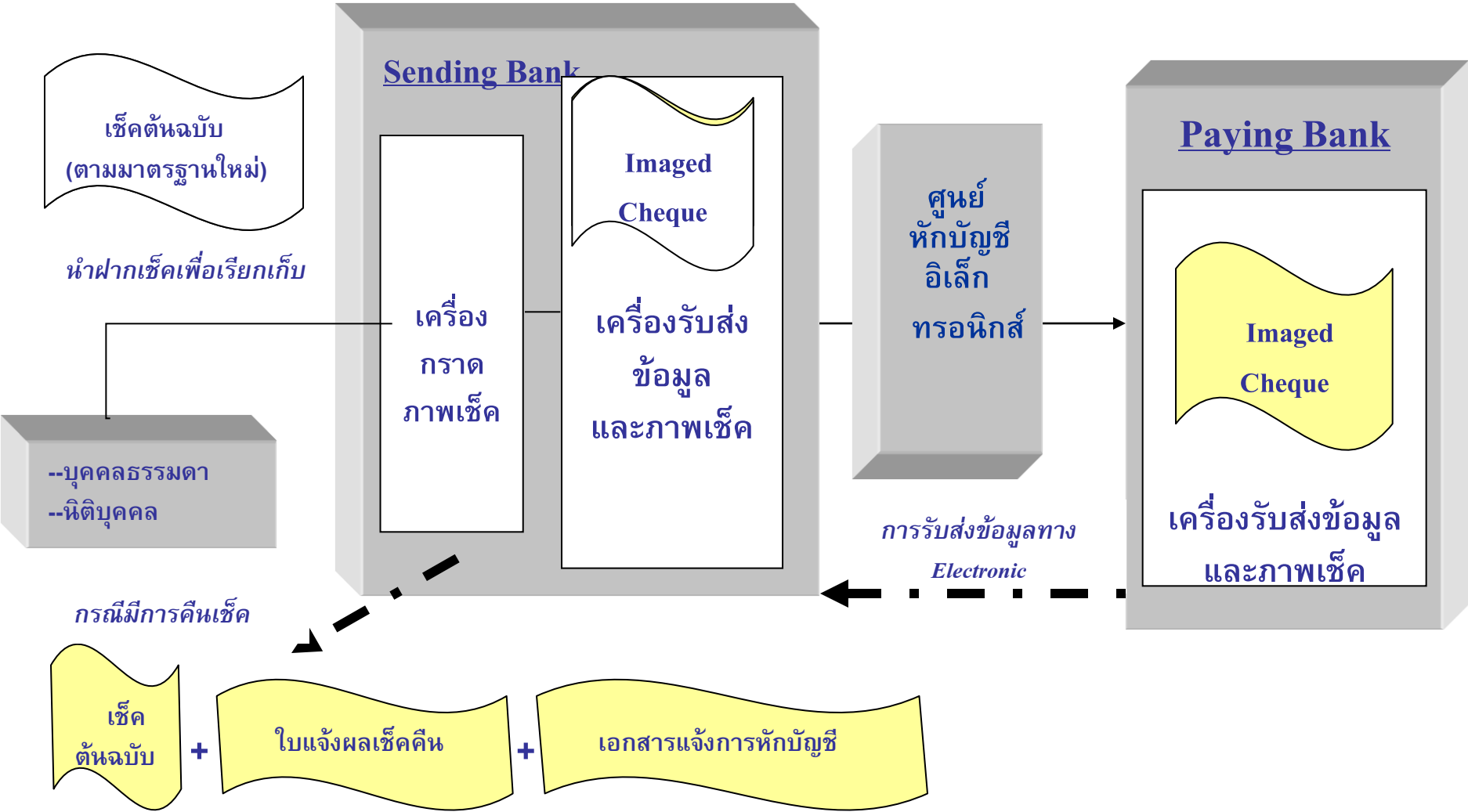
กระบวนการ ECS

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

กระบวนการ ICAS

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

กระบวนการ ICAS

ต้องเป็นไปตามที่
กฎหมายกำหนด

เช็คต้นฉบับ
(ตามมาตรฐานใหม่)

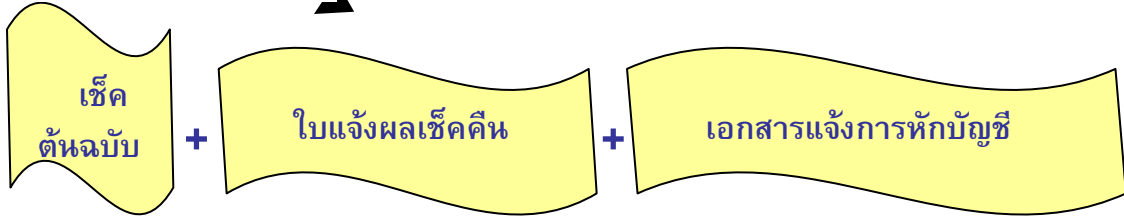
นำฝากเช็คเพื่อเรียกเก็บ

--บุคคลธรรมดา
--นิติบุคคล

การรับส่งข้อมูลทาง
Electronic

กรณีมีการคืนเช็ค

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

กฎหมายที่รองรับ ICAS

ม.12/1 พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ

ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมฯ ทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง
หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำหรือแปลงเอกสารและ
ข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2553

ข้อกำหนดแนบท้ายประกาศคณะกรรมการธุรกรรมฯฉบับที่ 2 ว่าด้วย
ข้อกำหนดวิธีปฏิบัติในการจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูป
ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สำหรับระบบ ICAS

ระเบียบ ธปท.ว่าด้วย ICAS

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

มาตรา 12/1 พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ

ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 มาใช้บังคับกับเอกสารหรือข้อความที่ได้มีการจัดทำหรือแปลงให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในภายหลังด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และการเก็บรักษาเอกสารและข้อความดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

การจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

- ม. 10 นำเสนอและเก็บรักษาข้อมูล E = นำเสนอหรือเก็บรักษาเป็นเอกสารกระดาษ
- ม. 11 ใช้ข้อมูล E เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง อาญา หรือคดีอื่นใด
- ม. 12 ข้อมูล E ที่ได้มีการเก็บรักษาตามหลักเกณฑ์ตาม ม.นี้ = ได้เก็บเอกสารหรือข้อความตามกฎหมายแล้ว

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำ
หรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของ
ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2553

ออกโดยอาศัยอำนาจมาตรา 12/1
ประกาศราชกิจจานุเบกษาวันที่ 26 ตุลาคม 2553
มีผลใช้บังคับ วันที่ 27 ตุลาคม 2553

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

สาระสำคัญของประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำหรือแปลงเอกสารหรือ ข้อความให้อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ 3 กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความ
ให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดทำหรือแปลงต้องมีความหมายหรือรูปแบบเหมือนกับเอกสารและข้อความเดิมซึ่งนำมาจัดทำหรือแปลง โดยผู้จัดทำหรือแปลงจะต้องตรวจสอบและรับรองว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีความหมายหรือรูปแบบเหมือนกับเอกสารและข้อความเดิม
- ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต้องจัดทำหรือแปลงขึ้นด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ ในการระบุตัวตนผู้จัดทำหรือแปลงที่รับผิดชอบในการจัดทำหรือแปลงนั้น
- ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต้องจัดทำหรือแปลงโดยมีเทคโนโลยีและมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

สาระสำคัญของประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำหรือแปลงเอกสารหรือ
ข้อความให้อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ 6 ให้มีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของ
ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้

อย่างน้อยต้องครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

- การระบุตัวตน (Identification)
- การยืนยันตัวตน (Authentication)
- อนุญาตเฉพาะผู้มีสิทธิเข้าถึง (Authorization)
- ความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำ (Accountability)

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

สาระสำคัญของประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำหรือแปลงเอกสารหรือข้อความให้อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ 9 ให้ผู้จัดทำหรือแปลง จัดทำวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับลักษณะงานองค์กร และประเภทของธุรกรรมอย่างเหมาะสม โดยใช้

(1) ข้อกำหนดวิธีปฏิบัติทั่วไป (ข้อกำหนดฉบับที่ 1 ใช้กับการแปลงเอกสารทั่วไป) หรือ

(2) ตามข้อกำหนดวิธีปฏิบัติเฉพาะธุรกรรมบางประเภทในการจัดทำหรือแปลง (ข้อกำหนดฉบับที่ 2 → ใช้กับการแปลงกระดาษเช็คเป็นภาพเช็ค)

เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการดำเนินงาน

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS

สาระที่สำคัญ

1. การจัดทำหรือแปลงเช็คต้นฉบับให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
2. การตรวจสอบและรับรองกระบวนการจัดทำหรือแปลงเช็คต้นฉบับให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการรับรองคุณภาพข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
3. การบันทึกหลักฐานการดำเนินงาน
4. มาตรการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ให้ ธปท. เป็นผู้ดูแลการดำเนินการตามข้อกำหนดนี้ และ
รายงานคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS (ต่อ)

1. การจัดทำหรือแปลงเช็คต้นฉบับให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

○ ตัวเช็คที่จะนำเข้าระบบ ICAS

- ก่อนที่จะนำเข้าระบบการจัดทำหรือแปลง ธนาคารผู้จัดทำหรือแปลงต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของตัวเช็คตามกฎหมาย และการปลอมแปลงตัวเช็ค (ตรวจสอบการปลอมแปลงตัวเช็คโดยตรวจจากเนื้อกระดาษ ขนาดของตัวเช็ค และลายน้ำกลาง)
- เช็คที่นำเข้าระบบต้องเป็นเช็คต้นฉบับเท่านั้น

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS (ต่อ)

- ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จะส่งเข้าระบบ ต้องประกอบด้วย
 - ข้อมูลเช็ค
 - ภาพเช็ค
 - เมตาดาตา (Metadata) ที่แสดงสาระสำคัญที่เป็นคุณลักษณะและรายละเอียดตามลักษณะเฉพาะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น เช่น ค่าแสดงผลการตรวจสอบภาพเช็ค (IQA Tag)
 - มีโครงสร้างและสาระสำคัญของธุรกรรมครบถ้วนถูกต้องตามระเบียบ ICAS ของ ธปท.
- ภาพเช็คที่ได้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานภาพเช็คของ ธปท. ตามระเบียบ ICAS

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS (ต่อ)

2. การตรวจสอบและรับรองกระบวนการจัดทำหรือแปลงเช็คต้นฉบับให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการรับรองคุณภาพข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

○ ธนาคารผู้จัดทำหรือแปลง ต้อง

- จัดให้มีระบบการตรวจสอบ ระบบรับรองกระบวนการจัดทำหรือแปลง และระบบรับรองคุณภาพของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
- ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถจัดทำหรือแปลงเช็คต้นฉบับได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและระบบ

การจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS (ต่อ)

○ **ธนาคารผู้จัดทำหรือแปลง ต้อง (ต่อ)**

- ตรวจสอบกระบวนการจัดทำหรือแปลง ให้ดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการที่ธนาคารดังกล่าวได้กำหนดไว้ และมีผู้ตรวจสอบและรับรองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากการจัดหรือแปลง ว่าสามารถอ่านได้ มีความคมชัด ความสว่าง ขนาด รูปแบบ เป็นไปตามมาตรฐานภาพเช็คตามระเบียบ ICAS
- รับรองคุณภาพและความถูกต้องของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนส่งข้อมูลดังกล่าวเข้าระบบ เพื่อยืนยันว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ มีความหมายหรือรูปแบบเหมือนกับเช็คต้นฉบับ

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS (ต่อ)

3. การบันทึกหลักฐานการดำเนินงาน

- ธนาคารผู้จัดทำหรือแปลง ต้องบันทึกหลักฐานการดำเนินงานจัดทำหรือแปลง เพื่อใช้อ้างอิงการดำเนินงานและสถานการณ์ดำเนินงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อใช้ในการตรวจสอบประวัติการจัดทำหรือแปลง
- อย่างน้อยต้องมีการบันทึกหลักฐานดังนี้
 - ชื่อไฟล์
 - ชื่อผู้ดำเนินงานแต่ละขั้นตอน
 - วัน เดือน ปี และเวลาที่ดำเนินงานแต่ละขั้นตอน

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS (ต่อ)

4. มาตรการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- ธนาคารผู้จัดทำหรือแปลง ต้องจัดให้มีมาตรการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ อย่างน้อยต้องครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้
 - การระบุตัวตนผู้ดำเนินงาน (Identification) ในแต่ละขั้นตอนของระบบการจัดทำหรือแปลง
 - การยืนยันตัวตนผู้ดำเนินงาน (Authentication) ในแต่ละขั้นตอนของระบบการจัดทำหรือแปลง
 - การอนุญาตเฉพาะผู้มีสิทธิเข้าถึงระบบการจัดทำหรือแปลง (Authorization)
 - ความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำ (Accountability) โดยมีการบันทึกหลักฐานการดำเนินงานจัดทำหรือแปลง เพื่อป้องกันการปฏิเสธความรับผิดชอบ และใช้ในการตรวจสอบประวัติ
- เพื่อให้ยืนยันได้ว่า ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สำหรับระบบ ICAS ได้มีการจัดทำหรือแปลงที่ดำเนินการโดยผู้มีสิทธิในการเข้าถึงเท่านั้น

ICAS กับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

- ถ้าทำตามกระบวนการแปลงจากกระดาษเช็คเป็น Image ภาพเช็ค ที่กล่าวมาข้างต้น → จะมีผลให้ภาพเช็คมีสถานะทางกฎหมายเท่ากับกระดาษเช็คตามมาตรา 12/1 เพื่อพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการยื่นภาพเช็คเพื่อการใช้เงินตาม ปพพ. มาตรา 990
- ในขั้นตอนการยื่นภาพเช็คเพื่อให้ใช้เงิน กระบวนการที่จะยื่นก็ต้องเป็นไปตาม พ.ร.บ. ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ม.10 ที่ว่าในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้นำเสนอในสภาพที่เป็นมาแต่เดิมอย่างเอกสารต้นฉบับ ถ้าได้นำเสนอหรือเก็บรักษาในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ให้ถือว่าได้มีการนำเสนอเป็นเอกสารต้นฉบับตามปพพ. มาตรา 990 แล้ว

- (1) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อความตั้งแต่การสร้างข้อความเสร็จสมบูรณ์ และ
- (2) สามารถแสดงข้อความนั้นในภายหลังได้

ความถูกต้องของข้อความตาม (1) ให้พิจารณาถึงความครบถ้วนและไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดของข้อความ เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดงข้อความซึ่งไม่มีผลต่อความถูกต้องของข้อความนั้น

ขอบคุณครับ